

Rechtszitting Raad van State bepalend voor toekomst Nederlandse veehouderij

Nederlandse overheid op 14 februari in het beklagdenbankje, duizenden uitbreidingsvergunningen staan ter discussie

De Raad van State houdt vandaag rechtszitting over het Programma Aanpak Stikstof (PAS), het Nederlandse natuurvergunningenbeleid voor veehouderij. De Raad van State moet uitvoering geven aan het stikstofarrest van de Europese rechter van 7 november vorig jaar. De Nederlandse natuur zucht al meer dan vijftig jaar onder ernstige natuurschade vanwege veel te hoge concentraties stikstof, vooral veroorzaakt door het bedrijfsleven en met name de intensieve veehouderij. Een langdurig overschot aan stikstof heeft een giftige werking op de natuur. Deze juridische titanenstrijd is gestart door de twee organisaties Coöperatie Mobilisation en Vereniging Leefmilieu, in samenwerking met Stichting Werkgroep Behoud de Peel.

Johan Vollenbroek, voorzitter van Mobilisation for the Environment:

'Al twintig jaar wordt gezegd dat het anders moet met de veehouderij, maar er gebeurt niets. Nederland is het meest veedichte land van Europa, die hoofdzakelijk voor de export produceert. Milieutechnieken worden niet ingezet om het milieu te ontzien, maar misbruikt om nog meer dieren te houden. Net als met de Urgenda-uitspraak geldt ook hier: de overheid moet zorgen dat eerder gedane beloftes nagekomen worden.'

Valentijn Wösten, raadsman coöperatie Mobilisation for the Environment en vereniging Leefmilieu:

'De uitspraak van het Europees Hof van Justitie van 7 november vorig jaar is duidelijk: de Nederlandse regering zit op het verkeerde spoor met veehouderijbeleid dat inzet op megastallen en bulkproductie. Het PAS is als dweilen met de kraan open. De regering moet terug naar de tekentafel. Een krimp van de Nederlandse veestapel is onvermijdelijk.'

Hoe nu verder?

De Raad van State heeft op 17 mei 2017 juridische vragen gesteld aan de Europese rechter over het Europese natuurbeschermingsrecht. Het Europees Hof van Justitie heeft op 7 november 2018 antwoord gegeven op die vragen. De Europese rechter heeft gezegd dat de Nederlandse regering niet mag blijven doorgaan met vergunningen uitgeven voor bedrijfsuitbreidingen zonder eerst zeker te hebben gesteld dat de bedrijfsuitbreidingen niet ten koste gaan van de Nederlandse natuur. De regering is van mening dat het is toegestaan vergunningen te verlenen in ruil voor toekomstige natuurplannen. De Europese rechter heeft daar een streep door gezet. Het is aan de Raad van State om die uitspraak te vertalen naar de honderden lopende rechtszaken tegen vergunningbesluiten voor veehouderij. De uitspraak van de Raad van State kan bovendien ook grote gevolgen hebben voor duizenden bestaande vergunningen.

Duizenden natuurvergunningen onterecht verleend; van de A27 tot uitbreidingen van varkensstallen

De uitspraak komt er op neer dat duizenden natuurvergunningen die sinds 2015 zijn verleend voor veehouderij niet verleend hadden mogen worden. Maar dit raakt ook de bouw of uitbreiding van kolencentrales, wegebouw, biomassacentrales en mestvergisters.

Mobilisation en vereniging Leefmilieu hebben sinds 2015 tegen ruim 400 vergunningbesluiten beroep ingesteld. Naar verwachting zullen al die beroepen gegrond worden verklaard. Mobilisation heeft ook verzoeken ingediend om de natuurvergunningen van de drie nieuwe kolencentrales in te trekken: RWE (Eemshaven), Engie en E.ON/Uniper beide in Rotterdam. Ook de vergunningen voor uitbreiding van de A27 en de bedreiging van Amelisweerd zijn hiermee op losse schroeven komen te staan.

Mobilisation en vereniging Leefmilieu hebben niet alle duizenden verleende vergunningen kunnen aanvechten bij de Raad van State. Met elk beroep zijn hoge kosten gemoeid. Daarom zijn vooral vergunningbesluiten geselecteerd van grote bedrijven of bedrijven die op korte afstand liggen van natuurgebieden.

Juridische brondocumenten:

- Voor de uitspraak van het Europees Hof en het advies van de Advocaat Generaal, zie: <http://curia.europa.eu/juris/> (zaaknummer 293/17).
(<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=204409&pageIndex=0&doclang=NL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=779068>)
- De Raad van State heeft de zaak doorverwezen naar het Europees Hof bij uitspraak van 17 mei 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:1260).
(<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RVS:2017:1260>)
- Uitspraak Hof van Justitie van 7 november: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=ecli:ECLI:EU:C:2018:882>

Noot voor de redactie (niet voor publicatie)

Voor interviewverzoeken, meer informatie over of een toelichting op dit persbericht kunt u contact opnemen met:

Valentijn Wösten, raadsman Mobilisation en vereniging Leefmilieu: 06 5064 1848

Johan Vollenbroek, voorzitter Mobilisation: 06 5467 4047

Zie ook: Johan Vollenbroek in Vroege Vogels met een goede toelichting op deze rechtsgang en de gevolgen:

www.nporadio1.nl/natuur-milieu/12412-natuur-leidt-flink-onder-stikstof-hotspot-nederland

Interview met mr. Valentijn Wösten in de Volkskrant

www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/boerenbijtjesdag-door-stikstof-en-fosfaat~b30b1403/

Of luister naar:

<https://www.nporadio1.nl/reporter-radio/onderwerpen/475062-oppassen-met-de-pas>

BIJLAGE ACHTERGRONDINFORMATIE

Europese Unie en de PAS – hoe zit het

De Europese Unie stelt serieuze regels aan behoud van natuur en milieu, onder meer via de Habitatrichtlijn. Deze richtlijn verplicht elke Europese lidstaat al vanaf minstens 1998 om de belangrijkste natuurgebieden in eigen land in een goede staat te brengen en te houden. Om valse concurrentie te voorkomen is daarom afgesproken dat overal in de Europese Unie gelijke natuur- en milieueisen gelden. Veehouders zijn de grootste bron vanwege de ammoniakemissies uit de mest (circa 80% van de vervuiling komt van veehouderijen). En dat is niet vreemd als je bedenkt dat Nederland in verhouding tot het landoppervlak verreweg het meest vee-intensieve land van Europa is.

Het Europese natuurbeschermingsrecht verplicht alle lidstaten hun belangrijkste natuurgebieden in een goede toestand te brengen en te houden. Als meest minimale wettelijke eis geldt dat bestaande natuurschade in ieder geval niet erger mag worden gemaakt. Inmiddels zijn al heel wat Europese lidstaten stevig op de vingers getikt omdat ze toch vergunningen bleven afgeven waarbij natuurschade toenam.

In 2015 heeft de regering een natuurvergunningen-programma opgezet om bouw van nieuwe inrichtingen, bedrijfsuitbreidingen en wegenbouw te kunnen blijven toestaan, ook als daarbij ernstige natuurschade optreedt door hoge stikstofconcentraties in de lucht. Met dit Programma Aanpak Stikstof (PAS) stelde de Nederlandse regering te voldoen aan de Europese Habitatrichtlijn. Een megaprogramma omdat geprobeerd is alle natuurschadelijke stikstofemissies in heel Nederland in een rekenprogramma te verwerken, met als doel om gecontroleerd vergunningen te kunnen verlenen voor bedrijfsuitbreidingen die natuurschade veroorzaken.

De regering verdedigde haar vergunningenbeleid door natuurherstelmaatregelen te beloven in ruil voor de extra natuurschade. Critici noemen dit beleid een "hypotheek op de toekomst". De ernst van natuurschade door stikstofuitstoot staat wetenschappelijk vast terwijl er daarentegen gerede twijfel bestaat over het positieve effect van maatregelen om de natuur te herstellen van stikstofschade.

"Natuurschade laat zich zelden makkelijk met een gereedschapskist repareren", zegt Johan Vollenbroek namens de drie natuurorganisaties die de rechtszaak hebben aangespannen.

Uitspraak is geen verrassing; experts roepen het al jaren

De uitspraak van de Europese rechter komt niet als een verrassing. Deskundigen zeggen al jaren dat het vergunningenprogramma van de regering in strijd is met het Europees recht. In 2016 promoveerde zelfs een jurist (mr. Ralph Frins) van de Radboud Universiteit in Nijmegen op dit onderwerp. In juli 2018 werd het advies bekend van de Advocaat Generaal, de belangrijkste adviseur van het Europees Hof. Dat advies liet weinig ruimte voor twijfel over hoe het Europees Hof zou gaan oordelen. Bovendien werd in het regeerakkoord van de Nederlandse regering al rekening gehouden met een negatieve uitspraak van de Europese rechter over het PAS. Desalniettemin heeft de LTO, bij monde van Gerbrand van 't Klooster, voor Reporter Radio op 14 oktober verklaard tevreden te zijn over de wijze waarop het PAS de afgelopen jaren heeft gefunctioneerd.

Meer over de PAS lees je op <http://mobilisation.nl/nl/index.php?id=18>